

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. Quinam donare possunt, & quantum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

& filium non emancipatum: Quamvis probabilior sit sententia, quod in his casibus requiratur relaxatio iuramenti ab Episcopo, ex eodem Dian. loc. cit., & Trull. de Iuramento confirmante contractus. Si tamen sine dolo, & vi huiusmodi contractus fiant cum iuramento, probabile est, quod non conferant jus iustitiae, unde relaxato iuramento rescindi possunt. Quarto, iuramentum non confirmat contractum irritum propter bonum commune, secus vero si sit irritum propter bonum privatum; Verbi gratia, iuramentum de extrahendis mercibus prohibitis, aut si Clericus juret se sistere coram Iudice laico: Sic etiam propter bonum commune probabiliter irritatur Contractus sponsalium metu extortus; unde si iuramentum accedat, non obligat, ut docet Dian. part. 3. tract. 4. resol. 278. ex Sanch. lib. 4. disp. 21.: Contra vero, qui jurat solvere pecuniam ludo prohibito perditam, tenetur solvere, quia talis contractus non prohibetur primario propter bonum publicum, ut notat Pal. lib. 3. tract. 14. disp. 2. punct. 4. num. 12., ubi docet, idcirco iuramentum de solvendis usuris obligare, quia fit ad vitandum majus malum.

ARTICULUS III.

Quinam donare possint, & quantum?

- I. Donare potest, qui pollet usu rationis, habetque dominium, ac liberam suorum bonorum administrationem, nisi id sibi veretur. Cui tamen prohibetur donatio remuneratoria.
- II. Quid de Prodigio, de Impubere, de Filiofamilias, de Minore? Quid de Uxore absque consensu mariti, de Beneficiariis, de Superioribus Regularium, ac de Subditis Regularibus?

III. Licentia Religiosis data expendendi probabiliter non ita limitatur, ut si expendant ad usus turpes, peccent contra votum, & qui illam accipiunt, ad restitutionem teneantur.

IV. Donatio inter filios, & Parentes quandonam est irrevocabilis?

V. Inter conjuges est universim revocabilis, sed in multis casibus est irrevocabilis. Et quid, si superaddatur iuramentum?

VI. Donatio omnium bonorum presentium, & futurorum est invalida; nisi fiat ad pias causas, aut fiat causa mortis, vel titulo oneroso. Quid si superaddatur iuramentum?

VII. Sine insinuatione non est valida donatio, quae excedat valorem quingentorum solidorum, seu ad septingenta, & quinquaginta scuta Hispania; nisi tamen sit remuneratoria, aut fiat ad pias causas, vel causa mortis, aut si iuramento firmetur.

I. **C**ertum est, eos solos posse donare, qui habent & usum rationis, & dominium, ac administrationem bonorum, nisi iure positivo impediatur, ut diximus cum de Emphyteusi: Ubi notandum, quod ei, cui prohibetur donare, non prohibetur donatio remuneratoria, quae dicitur antidotalis, hoc est quae fit ob merita praecedentia, & ad remuneranda beneficia; haec enim non est proprie donatio (ut est, quae fit intuitu solius liberalitatis;). Sicuti nec est proprie donatio, quando quis solvit, quod promiserat: Contra vero, si Creditor debitum liberaliter remittat.

Sequitur hinc primo, quod amens, furiosus, & qui non est mentis compos, donare non possint; non enim pro tali tempore habent liberam administrationem bonorum, cum non utantur libertate.

II. Secundo, nec prodigus, qui a Magi-

Magistratu sub Curatore positus est, cum careat administratione, unde donatarius tenetur restituere, quod accepit.

Tertio, nec impubes, (hoc est mas ante decimum quartum, & foemina ante duodecimum annum,) quamvis possit ad pias causas donare.

Quarto, nec filiusfamilias, etiam pubes sine consensu, saltem tacito, Patris; nisi habeat bona castrensia, vel quasi castrensia: Quamvis si de his bonis donaverit profuse, itaut sentiat notabile damnum, possit restitutionem in integrum petere.

Quinto, nec Minores viginti quinque annis absque consensu Curatoris; Censetur autem talis consensus adesse respectu donationum, quae fieri solent ab aliis viris ejusdem nobilitatis, & Patrimonii.

Sexto, nec uxor absque mariti consensu, nisi de bonis paraphernalibus: Quamvis possit dare eleemosynam, & munera, juxta morem aliarum mulierum ejusdem loci, & conditionis, etiamsi maritus omnes eleemosynas illi prohibeat, ut notat Dian. part. 5. tract. 8. resol. 34.; Ubi cum Molin., Ledesm., Ban., Malder., Veg. contra Turrian. docet, posse inscio marito dare vigesimam partem annui proventus, eo quod hoc pertineat ad decentiam status, & maritus irrationabiliter sit invitus.

Septimo, nec Ecclesiastici possunt sine mortali donare, aut testari ad usus profanos de iis, quae ex fructibus beneficiorum decenti sustentationi superflua sunt: Quamvis qui ea accepit, ad restitutionem non teneatur, ut fuisse Barbof. lib. 3. de Jure universo cap. 27.; quia Clerici sunt vere domini fructuum suorum beneficiorum, etsi teneantur superflua disponere in opera pia.

Octavo, nec Superiores Regularium donare poterunt ad usus profanos,

verbi gratia, ad locupletandos sanguineos; & qui aliquid ab iis accepit, ad restitutionem tenetur; quia non sunt domini, sicut sunt Beneficarii, sed solum administratores, & oeconomici; Unde donare tantum possunt servando leges fidelis oeconomici, necnon Constitutiones, & consuetudines suae Religionis; Et juxta intentionem Ecclesiae, & suae Religionis poterunt de rebus Monasterii disponere; Ratio ulterior est, quia dominium bonorum Monasterii est penes Conventum, qui nec consentit, nec potest consentire in donationes factas ad usus profanos, cum talis potestas sit illi adempta per Sacros Canones: Unde illud dumtaxat poterunt donare, in quod Conventus ad id convocatus censetur rationabiliter consenturus. Hinc fit, posse Superiores Regularium, sicut alios habentes administrationem bonorum, facere donationes remuneratorias, quae merita, & obsequia non excedant; Possuntque etiam eleemosynas facere juxta rationabilem voluntatem Conventus, quia sic utiliter geritur res administrata.

Nono, nec subditi Regularium donare possunt sine licentia Superioris saltem probabiliter praesumpta, nec possunt cum licentia ad profanas causas disponere, seu ad illicita; quia Superiores ad haec dare licentiam non possunt; Unde qui aliquid ab iis accepit, tenetur restituere, juxta Bullam Clem. VIII. de Largit. munerum: Et Innoc. XII. in Constitutione de Facultate majoris Pœnitentarii habet, quod qui a Regularibus ultra valorem decem scutorum acceperit, contra Bullam Clem. VIII., exceptis rerum medicinalium, seu devotionis muneribus, ante factam restitutionem a Summo Pœnitentario non absolvatur; & infra praedictum valorem, non nisi facta eleemosyna in favorem Conventus, si caute fieri potest.

III. Notat tamen Dian. part. 3. tract. 2. resol. 65., & part. 7. tract. 9. resol. 15., & tract. 11. resol. 22., ex Bann., Lopez, Rebel., Pellizar., Suar., Lugo contra Sanch., Lefs., probabiliter licentiam datam Religiosis expendendi non ita limitari, ut si expendant in usus turpes, peccent contra votum, & qui aliquid recipit, teneatur ad restitutionem: Ad eum modum, quo non potest dominus pignoris dare tibi facultatem, ut pignore utaris ad usus turpes; quando autem universim dat facultatem, ut eo utaris, non illam restringit, itaut pecces contra justitiam, si ad usus turpes utaris. Unde fit, Bullam Innoc. XII. intelligendam esse, si quis det aliquid contra Bullam Clem. VIII. dilapidando bona Monasterii, aut ubi est ambitionis suspicio.

IV. Quæritur nunc primo: An donatio inter filios, & parentes sit valida?

Respondeo, validam esse donationem factam a filiis de bonis castrensibus, vel quasi; vel si fiat de bonis filio a Principe datis, vel de iis, quorum pater non habet usumfructum; ut contingit, quando aliquid filio donatur sub ea conditione, ut pater non habeat usumfructum. Præterea donatio facta a patre filiis non est valida jure communi, si non fiat rei traditio, facta tamen traditione est infirma, seu revocabilis; (quamvis confirmetur morte patris, aut per emancipationem filii:) Est tamen irrevocabilis, si fiat causa dotis, & nuptiarum, ex leg. *Pomponius Philadelphus*; vel si sit remuneratoria pro obsequiis, vel si fiat filio emancipato, aut illegitimo, (sicut etiam quæ fit a Matre, vel aliis ascendentibus filio,) ut notat Hurtad. diff. 11., & sere in omnibus casibus, in quibus valet donatio inter Conjuges; Sicut etiam quando juramento confirmatur; nisi tamen filius atroci injuria patrem afficiat.

V. Quæritur secundo: An valida sit donatio inter Conjuges?

Respondeo, esse invalidam jure communi, itaut possit a donatore revocari, ne conjuges ex mutuo amore se spolient bonis suis; quamvis morte donatoris confirmetur, si facta sit traditio donatario superstiti. Ita ex leg. *Cum hic status*, ff. de *Donationibus inter virum, & uxorem*. Est autem firma donatio Conjugum, si sit remuneratoria pro obsequiis, si vir remittat uxori dotem debitam, si donet illi quid annuum, & donatio non excedat fructus dotis uxoris, si uxor auget dotem, si donatio fiat, ut donatarius assequatur dignitatem, verbi gratia, doctoratum, nobilitatem, &c.: Demum si donationi inter conjuges addatur juramentum de illa non revocanda, docent communius, quod juramentum sit servandum; Probabile tamen est ex Azor., & aliis apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 28., & Trull. lib. 7. cap. 16. dub. 5., quod juramentum adjectum non obliget, nec indigeat relaxatione, si vi, & dolo sit adjectum; Si vero sine vi, aut dolo adjectum sit, procul dubio servandum est. Sed probabile est ex Tambur. lib. 3. cap. 3. §. 6. Suar., Pal., & aliis, ut diximus cum de Juram., quod non confirmet contractum, seu non det donatario jus justitiæ; unde relaxato juramento a Pralato, potest donatio revocari; ut poterat, si juramentum non esset adjectum; Et ad relaxandum hoc juramentum datur sufficiens causa, ne homines assuescant contra leges disporre ultra usus non necessarios.

VI. Quæritur tertio: An possit quis donare valide omnia bona sua?

Respondeo, donationem omnium bonorum presentium, & futurorum jure communi esse invalidam, ex leg. *Stipulatio* apud Lefs.; quia sic redderetur homo impotens ad testandum, quod videtur esse contra bonos mores.

res in Republica bene constituta. Est tamen valida talis donatio, Primo, si fiat ad pias causas, cum non possit invalidari talis donatio per jus Civile; Secundo, si fiat causa mortis, ut saepe fit inter conjuges, qui paciscuntur, ut superstes habeat omnia; Ratio est, quia haec donatio non tollit potestatem testandi, cum possit revocari; Tertio, si fiat titulo oneroso; verbi gratia, titulo matrimonii; quia haec donatio, cum non fiat ex liberalitate, non est proprie donatio; Quarto, si juramento firmetur, ut sentit Covarr., & Less. contra plerosque Jurisperitos; Ratio est, quia talis donatio non est contra bonos mores, perinde quasi sit quid illicitum, sed est contra bonos mores solum, quia expedit Reipublicae passim esse libertatem testandi; Quare sine peccato potest quis donare omnia bona sua, & consequenter, si juramentum non revocandi donationem accedat, erit servandum.

VII. Quæritur quarto: An ad valorem donationis universim requiratur insinuatio, seu manifestatio facta a donatore Judici, quod velit talem rem donare tali personæ?

Respondeo, jure naturali non requiri; sed requiritur ex leg. Sentimus jure communi, quando donatio excedit valorem quingentorum solidorum, (quorum quilibet valeat quatuordecim regales argenti, & novem mareviditos; unde quingenti solidi sunt ex Less. ad septingenta, vel septingenta, & quinquaginta scuta Hispaniæ,) quando autem dictum valorem non excedit donatio, etiam sine insinuatione est valida; Et eadem est ratio, si quis remittat aliquod debitum liberaliter.

Ubi notandum Primo, quod si donatio fiat sine insinuatione ultra dictam summam, solum est invalida quoad excessum, non vero relate ad talem summam. Secundo, quod dona-

tarius possit retinere excessum sic donatum, quousque a donatore, vel hæredibus repetatur. Tertio, quod donatio absque insinuatione est valida, etiam si excedat quingentos solidos, si juramento firmetur, ut notat Less. num. 160. ex Claro; Sicut etiam si sit remuneratoria, aut si fiat ad redemptionem captivorum, ad reparationem ædium incensarum, & ad quamcumque piam causam, ut communiter contra Gomez apud Less. docent; quia hujusmodi donationes non subsunt iuribus civilibus requirentibus insinuationem: Sicut etiam si filius renunciaret hæreditatem, vel legatum, quod sperat ratione substitutionis; aut si Dux dividat spolia inter milites; Ac demum si donatio fiat causa mortis, ut tenet Clarus, ex leg. ult., Cod. de Donationibus causa mortis, contra Molin., & Gomez apud Trull. num. 3.

ARTIC. IV.

Quando possit Donatio revocari?

- I. Donatio causa mortis est revocabilis; Secus vero Donatio inter vivos.
- II. Potest tamen Donatio inter vivos revocari, etiam si sit acceptata, & res sit tradita, si sit inofficiosa, dummodo non sit facta ad pias causas.
- III. Revocari pariter potest, si deinde donatori proles nascatur, nisi huic privilegio expresse renunciaret; Necnon ob ingratitude donatarii, nisi sit facta ob causam.
- IV. Donatio causa mortis revocari potest, tam si donatorem poeniteat facta donationis, quam si ea facta sit intuitu mortis imminentis. Necnon si donatarius præmoriatur.
- V. Si dubietur num donatio facta fuerit causa mortis, an inter vivos, præsumendum, quod sit inter vivos, nisi facta sit mentio mortis, quamvis